

NARODNI DNEVNIK

Izhaja vsak dan opoldne, izvemši nedelj
in praznikov.

Mesečna naročnina: V Ljubljani in po
pošti: Din 20.—, inozemstvo Din 80.—.

Neodvisen političen list.

UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO:
SIMON GREGORČIČOVA ULICA ŠTEV. 12.
TELEFON ŠTEV. 552.

Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi po tarifu.

Pisemnim vprašanjem naj se priloži znamka
za odgovor.

Račun pri poštnem ček. uradu štev. 13.633.

Maščevanje Cankova.

Vse kaže, kakor da bi se obnovele krvavi dnevi 9. junija, tako je stanje v Bolgariji. Aretacije se vrše v masah. 250 vasi je zasedlo vojaštvo in kdor je le količkan znan kot pristaš zemljoradniške ali komunistične stranke, je sumljiv ter izročen prekomu sodišču. Sumljiv pa je toliko kot kriv in preka sodišča obsojajo po vrsti vse obtožence na smrt. Vest, da je bilo prvi dan po proglasitvi prekega sodišča ustreljenih 500 ljudi, se potrjuje.

Sofija je preplavana in ustrahovana. Nihče ne gre na ulico, kjer vstavljajo vojak in policisti vsakogar ter ga izročajo prekomu sodišču, če se ni mogel zadostno izkazati.

Meja proti Jugoslaviji je zaprta in vlada Cankova zahteva, da se ji dovoli po-
višati število vojske za 10.000 mož, da bi mogla tako preprečiti pobeg zemljoradnikov, v Jugoslavijo. Cankov hoče izrabi priliko in krvavo obračunati s svojimi nasprotniki. Pričakuje se slični pokolj ko ob uboju Stambolijskega, ko si je zasigural znago režim Cankova na 16.000 truplih zemljoradnikov.

Danes je gotovo, da je Cankov še gospodar položaja, vprašanje pa je, kako dolgo bo še.

Zemljoradniki in komunisti niso klonili duhom, temveč se zbirajo v visokih gorah Balkana, od koder napadajo čete Cankova. Hajduštvo je zopet oživel. Dotoč v hajduške vrste je močan, število makendonstvenjstvih, glavnih oprčnikov Cankovega režima, pa se stalno manjša. Končni izid boja zato ni dvomljiv.

Pa ne samo notranje političen kapital, temveč tudi zunanje političnega bi hotela kovati vlada Cankova, kakor dokazuje nesramna izjava generala Vlkova. V imenu bolgarske vlade je namreč Vlkov opozarjal vlado SHS, da so pripravili atentat bolgarski emigranti iz Srbije. Na ta način, da je mir resno ogrožen. Kakor 1. 1914. Avstrija, tako bi sedaj vlada Cankova hotela dolžiti Srbijo, da je ona kriva krvavih dogodkov. Tako se obrestuje obisk Cankova v Beogradu! Upamo, da bo naša vlada »nacionalnega«
bloka toliko nacionalna, da bo povedala bolgarskim trinogom, da so sami oni krivi, če je Bolgarska pred državljansko vojno! Če bi seveda sodili po slovenskih mladinskih listih, potem ne smemo gojiti tega upanja!

Bolgarski dogodki.

Število žrtev. Dosedaj je ugotovljeno, da je bilo pri katastrofi ubitih 200 ljudi in nad 1200 ranjenih. Vse sofijske bolnice so prenapolnjene. Med ubitimi je 26 žen in 10 otrok. V Sofiji ni skoraj rodbine, ki ne bi bila prizadeta od atentata. Med ubitimi je en aktivni general, pet rezervnih, 30 aktivnih in rezervnih oficirjev. Govori se dalje, da sta ubita tudi dva ministra, da pa vlada to taji, ker se boji, da bi to še povečalo strah med vladnimi pristaji, ki se boje maščevanja atentatorjev.

Izjava ministrov. Cankov je dejal, da so vsi zadnji atentati delo ene roke. Namen se atentatorjem ni posretil. Pač pa so po nedolžnem trpele žene in otroci. (Oh, ta tankočutnost Cankova, op. uredn.). Vlada ve, kaj je njena naloga in bo storila, da vpostavi mir in red. (Magari, če bo vsa Bolgarska eno samo veliko pokopališče. Op. uredn.). — Vojni minister Vlkov je dejal, da so vsega krivi emigranti, ki žive v Srbiji. Vlada SHS naj pazi, ker emigranti ne bodo opustili nobene prilike, da izkovejo vojni konflikt med Bolgarsko in Jugoslavijo!

Nesramnosti bolgarskega tiska. Nekateri bolgarski listi so pričeli odkrito dolžiti Jugoslavijo, da je ona kriva atentatov. Sofijska »Misek«
piše, da je komitski vojvoda Paniša,

Sofija, 20. aprila. (Od našega posebnega izveščatelja.)

Dogodki v Bolgarski vzbujajo pozornost vse javnosti. Vaš dopisnik je dopotoval včeraj opoldne v Sofijo in nam poroča o vtisu, ki ga je dobil v Bolgariji: Uspel sem, da sem prišel v drugi skupini novinarjev preko meje in tako srečno do Sofije. Prva skupina novinarjev pa se je morala vrniti v Beograd.

Na potu v Sofijo.

Takoj ko smo prišli preko meje, smo začutili atmosfero mobilizacije in obsednega stanja. Vojska, špijoni, žandarji. Tajinstvenost, opreznost. Nobenega ne puste v Bolgarijo in nobenega iz nje. V vlakih ostra kontrola. Povsod vojska in narodna milica. Nihče nič ne govori, vsi nekaj zahtevajo. V vlaku stalno pregledavajo potne liste. Nam novinarjem pa so dali policista, da bi nas »varno«
pripeljal v Sofijo.

Pred Sofijo se nahaja celo taborišče vojske. Povsod vidni znaki obsednega stanja. V Sofiji so nas sprejeli prično. Nastanili so nas v hotelu in nam dali dovoljenje, da smemo iti po mestu. Toda oni so nas vodili in so nam pokazali to, kar so oni hoteli. Vse je v Sofiji nekam bojazljivo. Preki sod dela s polno paro: obeša, strelja in ubija brez vsake preiskave. Neusmiljena roka zadene vsakega, ki je le malo sumljiv. Navadno ubijajo kar z noži. Cankov obračunava s svojimi političnimi nasprotniki in izkorišča sedanjo situacijo. Vlada razširja vesti, da je atentat delo Moskve. S tem pa misli le nahujskati narod proti komunistom in na drugi strani opravičiti svoje postopanje pred Evropo. Narodna milica in vojska čuvajo mesto zunaj in znotraj. Po mestu križarijo stalne patrulje. Posebni organi vodijo preiskavo, ali kar je najstrašnejše, rezultata preiskave nihče ne more zvedeti. O usodi aretirancev ne ve nihče ničesar. Ve se samo to, da je masa aretirancev že ubita, toda imena ubitih so neznana.

OB EKSPLOZIJ.

Sofija, 20. aprila. (Izv. O.) Eksplozija se je pripetila ob 3.20, ko je metropolit končal čitanje evangelija. Po strašnem tresku je v cerkvi nastal popoln mrak. Vojaške čete, ki so prisostvovalle pogrebu generala Georgijeva so podvzele vse mere, da vzpostavijo red in mir.

KAJ JE REŠILO KRALJA BORISA.

Sofija, 20. aprila. (Izv. O.) Avto kralja Borisa, ki se je peljal v cerkev, je malo zakasnel. Ako bi se zakasnila eksplozija le za dve minuti, bi postal žrtev tudi kralj Boris. Tako je kralj Boris že drugič ušel smrti.

ki da je v jugoslovenski službi, eden glavnih povzročiteljev atentata. Panišu da je omogočila jugoslovenska vlada prehod na Bolgarsko. Take in slične laži sofijskega tiska so nekateri italijanski listi s slastjo ponatili. — Tako je sedaj naša »nacionalna«
politika. Prijateljski obiski naših diplomatov v Rimu, prijateljski obisk Cankova v Beogradu, bolgarski in italijanski tisk pa z vso paro v boju proti nam.

Izjava Koste Todorova. Beograjskim žurnalom je dejal Kosta Todorov sledeče: Zalogisti dogodki na Bolgarskem so nov dokaz popolnega poloma krvavega Cankovega režima, ki ne pozna drugega, ko nasilje in umore. Delo vlade Cankova vodi v anarhijo in boljševizem. Vlada Cankova živi od bedastoč komunistov, kakor žive ti od vladnih zločinov. Edina rešitev za bolgarski narod je, da se pod nadzorstvom nevtralnih vlad izvrše slobodne volitve na Bolgarskem. Samo ta-

POL SOFIJE OD KATASTROFE PRIZADETE.

Sofija, 20. aprila. (Od našega posebnega poročevalca.) Okoli cerkve Svetega kralja stoji še vedno razvaline. O priliki včerajšnjega izkopavanja so našli še dvoje trupel, katerih identitete niso mogli ugotoviti. V Sofiji je zadnja dva dni vladalo precej živahno razpoloženje, ker je ljudstvo kupovalo potrebščine. Zvečer po 7. uri pa ni bilo na cesti nobenega civilista. Povsod milica in podvojene straže. Večje strogosti ni bilo niti za časa prevrata.

Mesto ima žalostno lice. Od vseh strani prihajajo na pokopališče mrtvaški sprevedi. Nesreča je gotovo zadela polovico mesta. Podrobnosti, kako je nastala eksplozija, bo v kratkem ugotovila posebna komisija.

VLADNA STATISTIKA ŽRTEV.

Sofija, 20. aprila. (Od našega posebnega poročevalca.) Vlada je objavila, da so umrli 3 narodni poslanci, 13 rezervnih in 1 aktiven general, 8 polkovnikov, 8 višjih uradnikov, 20 žen, 7 otrok in še okoli 140 drugih oseb.

MINISTER MADŽAROV — UMR.

Beograd, 20. aprila. Tukaj se je razširila vest, da je pravni minister Madžarov podlegel ranam.

PROGLAS KRVAVE VLADE.

Sofija, 20. aprila. (Od posebnega poročevalca.) Vlada je izdala na narod manifest, katerega je danes objavila brzojavna agencija. V tem manifestu vlada omeja svoj boj napram subverzivnim elementom, komunistom, kar jo je stalo mnogo truda.

Vlada naglašča čvrstost režima in bo še z večjo vnemo nadaljevala delo na očuvanju Bolgarske in da si bo še bolj utrdila svoje stališče.

NA POVELJE KRVNIKOV.

Sofija, 20. aprila. (Od posebnega poročevalca.) Zastopniki demokratske, socialistične, radikalne in nacionalno-liberalne stranke so izjavili, da bodo njih stranke podpirale vlado v boju proti atentatorjem. Brzjavek agencije Avala in beograjski tisk so napravile v Sofiji dober vtis. Notranji minister Rusev je izjavil, da je bil atentat sicer skrbno pripravljen, vendar pa so atentatorjem skoro že na sledu.

VARNOSTNE ODREDBE NAŠE VLADE.

Beograd, 20. aprila. Vaš dopisnik doznava, da je naša vlada pri Caribrodu pojačala vojsko kot odgovor na koncentracijo bolgarskih trup. Policija in žandarmerija sta pojačeni. Na meji vlada velika opreznost.

ka vlada, ki ne živi od zaslonbe bajonetov in vešal, more rešiti narod pred poginom. Vlada Cankova živi od krvavega nasilja in zato zahteva povečanje vojske. Toda v državljanski vojni se razkrajata tudi armada in rezultat vladnega poskusa, da s terorjem utrdi svojo vlado bo negativen. — Bolgarska zemljoradniška emigracija ni na atentatu sodelovala, ker odklanja krvave metode. Opozarja pa ves kulturni svet, da je edina rešitev Bolgarske, če se vlada Cankova umakne res narodni vladi.

Prški bolgarski poslanik Mihaljevič je dolžil v posebni izjavi, da so atentat organizirali bolgarski emigranti na Češkoslovaškem. Zlasti sta po njegovem mnenju kriva Obov in Atanasov. Bolgarska vlada bi pač rada oba ta svoja nasprotnika spravila iz Češke, ker se zaveda, da bi bilo nevarno po atentatu na Daskalova privediti še nove atentate na Češkoslovaškem.

Neuspeh bolgarske mobilizacije.

Sofija, 20. aprila. Vladinemu pozivu, da se morajo vsi rezervisti vrniti v vojsko, se narod ni odzval. Pozivu so se odzvali samo organizirani vladni pristaji. Samo tem zaupa tudi vlada orožje.

NOVA IZJAVA VLKOVA.

Sofija, 20. aprila. (Od našega posebnega poročevalca.) Vojni minister Vlkov je izjavil, da je vlada prepričana, da je atentat na kralja Borisa in atentat v cerkvi Svetega kralja delo komunistov in zemljoradnikov. Izjavil je nadalje, da so bile obmejne straže že prej pojačane, ker so sumili, da bi po atentatu na kralja Borisa moglo priti do prehoda ilegalnih čet preko naše meje. Vojska bo ostala na svojem mestu in ščitila zemljo od raznih poskusov ter skrbela za red in mir. Vlada se je odločila, da pokliče radi manjših stroškov rezerviste v vojsko.

IZJAVE VODITELJEV ZEMLJEDELCEV.

Beograd, 20. aprila. Povodom vesti iz Sofije, da bolgarska vlada uradno obtožuje bolgarsko zemljoradniško emigracijo v naši državi, češ da je ona kriva za vse poslednje dogodke, je vaš dopisnik posetil vodjo desnega krila bolgarske zemljoradniške emigracije v Beogradu Kosto Todorova. Todorov je izjavil vašemu dopisniku, da je bil o dogodkih v Bolgarski zvedel šele iz novin. — Vlada hoče na nas zvaliti vso odgovornost. To ni bilo naše delo, marveč to čini bolgarski narod. Globoko sem uverjen, da bo bolgarski narod stresel s sebe robstvo in sramoto. Pomilujem narod, ki mora prenašati toliko žrtev, verujem pa trdno v njegovo zmago.

Vaš dopisnik je nato posetil voditelja levega krila bolgarske zemljoradniške emigracije g. Nedeljka Atanasova, ki je podal slično izjavo: Čul sem, da sofijska vlada dolži moje prijatelje, da smo mi krivi dogodkov v Bolgariji. Bolgarski narod vrši svoje delo in ubija svoje krvnike. Vsekakor pa ne greši s tem dejanjem. On bo zrušil vse svoje neprijatelje, četudi bi se ti nahajali v osebi carja Borisa ali Cankova. Zaupam v njegovo popolno zmago. Bolgarski narod se ne bo pomiril, dokler se ne osveti popolnoma.

Atentatorja prijeta?

Pariz, 20. aprila. »Matin«
poroča, da sta bila prijeta atentatorja na kralja Borisa: neki Jankov, predsednik komunistične centrale za Bolgarsko, in njegov pomočnik Ninkov, bivši artiljerijski oficir, je baje lastnoročno namestil peklenški stroj v katedrali sv. Kralja.

Na Dunaju pa se v emigrantskih krogih smatra, da je Cankov pripomogel k atentatu na kralja Borisa in da je kralj Boris vodil pogajanja z zemljoradniki. Te vesti pa je treba sprejeti z največjo rezervo.

DR. MAČEK IZPUŠČEN?

Zagreb, 20. aprila. Povodom zadnjega sklepa sodnega stola, da se proti dr. Mačku in tov. ne sme podvzeti ponovne preiskave, se je razširila včeraj po mestu vest, da so bili dr. Maček in tovariši izpuščeni na svobodo. Ta vest pa se je zdelala tem bolj verjetna, ker so nekateri baje videli v mestu dr. Mačka brez »spremljstva«
in ravno tako tudi inženirja Košutića z njegovo obitelji. Na policiji so izjavili, da dr. Maček in tov. niso bili izpuščeni na svobodo. Vseskozi pa se more ugotoviti, da je policija znatno omilila svoje postopanje proti dr. Mačku in tovarišem.

Angleške javno-pravne institucije.

(Iz predavanja univ. prof. dr. Leonida Pitamica v društvu »Soča«.)

V času ko je pri nas postala monarhija po angleškem vzoru politično vprašanje, je po dal prof. dr. Pitamic zelo nazorno in poučno sliko o angleških političnih razmerah. Njegovo predavanje je tako nad vse aktualno in zato objavljamo vse glavne misli iz zanimivega predavanja prof. dr. Pitamica. Upamo, da smo s tem vsem bralcem ustregli. Prof. dr. Pitamic je izvajal v glavnem sledeče:

Angleške posebnosti.

Gospod predsednik, cenjene dame in gospodje! Prišel sem svoje predavanje po angleški navadi, pozdravivši najprej predsednika. Na Angleškem se apostrofira v govoru vedno in vedno predsednik. To je zelo značilno. Anglež hoče namreč imeti pred seboj vedno konkretno osebo. Ker je zbor vedno nekaka brezizrazna masa, zato vidi Anglež v predsedniku personifikacijo zbora. Prav tako si Anglež ne more predstavljati države brez kralja, ki si ga predstavlja Anglež pri vseh državnih aktih osebno navzočega.

Druga karakteristična poteza angleškega pravnega življenja je dejstvo, da Angleži takorekoč nimajo enopisnega prava. Princip je, da naj živi pravo v zavesti naroda. Niti ustave nimajo napisane. Imajo pač neke dokumente iz srednjega veka. Faktično bi mogel parlament ustavo izpremeniti ravno tako, ko vsak drug zakon. S tem, da pravo v splošnem ni napisano, je omogočeno, da se prilagodi razmeram.

Kralj.

Angleški kralj že davno nima več onih pravic, kakor jih je imel nekdanj. V resnici ni kralj nič drugega kot predstavnik državne enotnosti. Tekom stoletnih borb je bila kraljeva oblast silno omejena in ko so vladali v Evropi absolutni gospodarji, so se morali angleški kralji odreči že svojim najvažnejšim pravicam in že več ko 200 let ni odrekel angleški kralj niti enemu zakonu sankcije. Nominalno ima sicer to pravico, ne pa praktično.

Dejansko je kralj samo predstavnik velikobritanskega carstva. Ni pa s tem rečeno, da je brez vsakega vpliva. Kakor je osebnost kralja, tako tudi narašča vpliv kralja, seveda le v zunanji politiki, ker v notranjo se angleški kralji principijelno ne vmešavajo. Edvard VII. je igral n. pr. veliko vlogo in njegovo delo je, da je bila pred svetovno vojno izolacija Nemčije pripravljena.

Velika Britanija šteje z vsemi svojimi kolonijami in dominijami okoli 500 milijonov prebivalcev ali eno četrtino vsega sveta. Vso to veliko enoto predstavlja kralj in zato si Angleži svoje države brez kralja ne morejo predstavljati. V tem oziru omenjam karakteristični dogodek.

Na Angleškem je zborovalna svoboda popolna. Vsak sme javno govoriti kar hoče. Tako se je ustavil na prometni ulici lepega dne komunist in začel razlagati svoje komunistične nazore. Govoril je temperamentalno in okoli njega se je pričela zbirati vedno večja gruča ljudi. V bližini je stal stražnik, ki se za komunisti ni niti zmenil. Začel pa je postajati pozoren, ker se je okoli komunisti nabralo že toliko ljudi, da je bil promet oviran. V tem je namreč edina prepoved za govore na ulicah. Govori kar hočeš, toda promet ne sme pri tem trpeti. Ko vidi komunist, kako se stražnik trudi, da spravi promet v red, pravi nakrat: Imejte vendar ozir na nekega kolega, ki se trudi, da ne ovirata prometa. Ali mar mislite, da je cesta vaša? Cesta je vendar kraljeva.

Prestolonasledstvo.

Pri nas pridejo v poštev samo moški. Na Angleškem sicer tudi, toda samo v isti rodni liniji. Če ima kralj sina in hčer, mu nasledil naravno sin. Če pa ima samo hčer, mu ne nasleduje brat ali kdo drugi, temveč hčer. Zato so se na Angleškem dinastije tako zelo menjale in tako je prišla na prestol tudi sedanja dinastija Koburg.

Parlament.

Drugi važni faktor je parlament. Za nas je važno, da si ga ogledamo, zakaj tudi naš parlament, ko vsi drugi, ima svoj izvor v Angliji. Razlika pa je ta, da ima na Angleškem ta institucija že večstoletno zgodovino za seboj. V drugih državah so sprejeli parlament šele po francoski revoluciji, in zato deloma popačenega. Zato ne funkcionira parlament nikjer jako, kakor na Angleškem. — Angleški parlament se je razvil iz kraljevega sosveta. Ta je obstojal iz kralja imenovanih zastopnikov lordov ter od izvoljenih zastopnikov grofov in mest. Ta sosvet je dobival vedno večjo moč in že leta 1215 je moral izdati Ivan brez dežele takozvano »magna charta«, ki je temelj angleškega konstitucionalizma. Budžetne pravice parlamenta so bile s tem zasigurane.

Iz kraljevega sosveta sta se polagoma razvili dve zbornici: dom lordov (house of Lords) in spodnja zbornica (house of Commons). Prvi so bili imenovani, drugi pa izvoljeni. Že v 14. stoletju sta zborovali ti dve skupini ločeno. Sprva je zboroval parlament samo, kadar je potreboval kralj denar. To pa je parlament izbral ter si pridobil vedno več pravic. Polagoma je prišlo do tega, da je smel predložiti parlament zakonski načrt, ki mu je mogel kralj samo privoliti ali pa ga odkloniti. — Že koncem 17. stoletja pa se začela razvijati takozvani parlamentarni režim, potem, ko je bila Anglija 11 let republika. V silnih bojih pa so Angleži sprevladali, da z republiko ne gre, kakor tudi ne gre z monarhijo brez vladajočega parlamenta. Zato je prišlo do današnje monarhije in do današnje rešitve problema: Kako naj se strinja odgovornost upravne oblasti z neod-

govornostjo kralja. Rešili so ta problem tako, da so postali ministri kazensko odgovorni. Poleg tega je prišlo do tega, da je moral minister odstopiti, ako je dobil nezaupnico. In tretjič se je uvedlo, da mora minister vse sopsodpisati. Tako je nastala nekaka ožja vez med kraljem in ministrom. Dalje se je vpletalo, da kralj razpusti parlament, ako ni več potreben.

Velikna pravica

Se je vedno bolj razvila. Danes imajo tudi ženske volilno pravico, in sicer aktivno in pasivno. — Na Angleškem velja pri volitvah princip absolutne večine, ki velja pri nas samo v Ljubljani. — Dva doma imajo sedaj v Angliji, toda vedno bolj se je razvijala moč dolnjega doma. Finančna moč je danes zbornici lordov faktično vzeta. Ako tekom dveh let glede zakonskega načrta ni mogoče priti do sporazuma med domom lordov in nižjim domom, obvelja pravica nižjega doma. Vendar pa ni treba misliti, da nimajo lordi nobenega ugleda.

Lordi so pokazali tudi v zadnjem času veliko večjo neodvisnost, ker niso izvoljeni in so bili s tem neodvisni tudi od volilcev. — Na Angleškem ne podedujejo vsi sinovi nasejstva plemstva, temveč samo najstarejši. Se-le, če ta umrje pride prihodnji na vrsto. Angleški parlament nima predsednika. Lord kanceler ima sicer neko vodstvo, toda nima niti pravice podati besedo. Ti gospodje se smatrajo za take gentlemene, da ne potrebujejo vodstva. Če jih vstane več ter opazi eden, da hoče govoriti drugi, se takoj vsede. Ako napravi kdo kak medklje, se poslanec takoj vsede ter vstane šele potem zopet, ko je končal drugi govor. Zato je nogoča debata. Seje se vrše precej po srednjeveškem ceremonielu. Vsaka seja se začne z molitvijo. Religiozni moment igra na Angleškem veliko vlogo. Cele kolone v »Timesu« so mu posvečene. Najprej pa pride seveda sport.

Omenim, da je mogoče tak način parlamentarizma samo pri obstoju dveh strank. To smo videli v zadnjem času, pri zadnjih volitvah. Če je več strank to ne gre.

V Angleškem parlamentu igra važno vlogo opozicija.

Tam jo smatrajo kot nekaj absolutno konstruktivnega. Kakor nazivljajo vladno »vlado Nj. Vel.«, tako nazivljajo opozicijo »opozicijo Nj. Vel.« V Kanadi ima vodja opozicije celo plačo.

Angleški zakon institucije ministrskega predsednika ne pozna. Do tega je prišlo za časa vladanja kralja Jurija, ki ni znal angleško, temveč samo nemško. Ker zato ni mogel voditi on sej ministrskega sveta, je določil svojega namestnika in tako je prišlo do te institucije. Toda še danes je ministrski predsednik nekaj nelegalnega in zato tudi nima plače. Zato je mesto ministrskega predsednika zvezano vedno z drugo, dobro plačano službo.

Sodišča.

Poleg parlamenta obstoji še sosvet, ki je obenem najvišji sodni dvor za dominione. Najvišje sodišče v Angliji sploh pa je dvor lordov. To je najvišje kazensko in najvišje civilno sodišče. Seveda sodijo samo taki lordi, ki so visoki sodniki. Ti sodniki potujejo v svrhu izvrševanja svoje službe tudi po deželi. — Potem je še neka ustanova: Sodniki miru. V I. instanci sodijo sami, v II. pa v zboru. Ti sodniki imajo tudi policijska sodišča. Pravo, po katerem sodijo, je staro nepisano pravo. Sicer imajo sedaj tudi že nekaj kodificiranih zakonov, toda glavna stvar je staro nepisano pravo.

Osebnostna svoboda.

Glavna pravna podlaga osebne svobode na Angleškem je »Habeas corpus act« iz leta 1679. Policija ne sme nikogar zapreti, ako tega ne odobri sodnik. Na Angleškem ima vsakdo, in ne samo aretovanec, pravico zahtevati, da razsodi v takem slučaju sodnik. Na Angleškem je vsak uradnik individualno odgovoren. Vendar se veljavnost Habeas corpus acte v izjemnih slučajih, pri pobudah itd. kadar je država v nevarnosti, ukine, seveda samo na podlagi parlamentarnega sklepa. Ko stopi Habeas corpus acte zopet v veljavo, izide takozvani indirektni zakon, ki oprošča uradnike, ki so se proti njej pregrešili.

Samouprava.

Tu omenjam predvsem cerkveno samoupravo. Dalje je sosvet grofije, ki nalaga davke ter ima med drugim tudi nadzorstvo nad šolami. V novejšem času se uveljavlja ta samouprava tudi potom inspektoratov. Okrajnih glavarstev na Angleškem ne poznajo. Centralna uprava doseže svoj vpliv samo potop subvencij. Toda tak način samouprave zahteva visoke moralne kvalitete dotičnih oseb.

Ves ta angleški sistem se nam zdi mogoče pomanjkljiv, vendar tam prav dobro funkcionira. Vzrok je visoka moralnost ljudstva. Kot vzgled te moralnosti naj omenim takozvani denar vesti. Na koncu vsakega angleškega časopisa se to bere. To je denar, ki ga pošiljajo ljudje, ki jih peče vest, ker so premalo davka plačali.

Zaključim: Mislim, da je treba vse, kar najdemo pri drugih narodih dobrega, vpoštevati in da nam služijo lahko Angleži v mnogih ozirom za vzgled.

Predavatelj je žel za svoje predavanje, ki ga je nudil v prijetni in vsakemu lažju lahko razumljivi popularni obliki obilo pri-

Kongres drž. nameštencev v Ljubljani.

IV. redna letna skupščina glavnega saveza.

Včeraj se je pričel v dvorani društva »Kazino« kongres državnih nameštencev iz cele države. Kongres se je začel s IV. redno letno skupščino glavnega saveza državnih nameštencev. Udeležba je bila zelo velika.

Zborovanje je otvoril načelnik ljubljanske sekcije davčni nadzornik Lilek. Pozdravil je goste v imenu Slovencev s prisrčnimi besedami. Sledil je pozdrav v imenu občine, nakar je pozdravil delegat dr. Ivanovič predsednika glavnega saveza, univerzitetnega profesorja dr. Mihajla Andolića iz Beograda, ki je nato izpregovoril: »Mi smo stember naše države. Delati hočemo, da nam bodo lahko hvaležne naše rodbine in znanjci. Najsi se menjajo partije in vlade, državno uradništvo ostane stember države. Pozivljamo Vas torej na vztrajno in odločno delo za dosego naših ciljev. V imenu kongresa pozdravljam lepo belo Ljubljano in brate Slovence. Uredimo državo tako, da bo vsakdo zadovoljen, da dvignemo našo državo na najvišjo stopnjo! Braća, dobrodošli!« Nato je pozdravil še načelnika ljubljanske sekcije ime-noma.

Za njim je govoril član apelacijskega sodišča v Zagrebu dr. Bračanić. Pozdravil je najvišjega protektorja saveza Nj. Vel. kralja Aleksandra. Zborovalci so se dvignili s sedežev in navdušeni klicali »živijo kralj«, »živijo kraljevski dvor«, »zaorili po dvorani. Nato predlaga govornik, da se pošljejo kralju brzojavne čestitke k pravoslavnim velikonocnim praznikom in pozdrav s kongresa, kar je bilo sprejeto.

Gospod Lilek predlaga, da se postavi na dnevi red kot nova točka poročilo o prevešbi kronskih plač penzionistov na dinarske. Sprejeto.

Predsednik glavnega saveza prečita na to dnevi red, nakar sledi poročilo upravnega in nadzorstvenega odbora, ki ga je podal delegat dr. Ivanovič in iz katerega je bilo posneti, da je dosegel glavni savez v preteklem letu lepe uspehe, tako v gnotnem, kakor tudi v službenem oziru. Dosežena je bila med drugim prevedba kronskih plač v dinarske.

Pred sprejetjem je izpregovoril predsednik bosanskega in hercegovinskega saveza g. Čuk. Dejal je, da je napravil glavni savez v Beogradu vse, kar je bilo v njegovih močeh. Ako ni dosegel vsega, ni kriv on sam, marveč krivec so današnje prilike. V prvi vrsti kriza v naših političnih razmerah, krivi pa so tudi oni tovariši, ki stojijo izven organizacije. Mesto, da ti gospodje kritizirajo delo organizacije, naj bi ji bili raje hvaležni in vsi naj bi se vpisali. — Vsi savezi naj podpro glavni savez materijelno. — Od plačila razlik ne bodo državni nameštenci nikdar odstopili. Oficirji so dobili točno vse, kar jim gre po zakonu. Privoščimo jim, a želimo, da se z nami postopa slično. Tudi ministri so dobili ... (klici sramota!) mi pa smo dobili samo bedne predjume. Vporabimo vsa zakonita sredstva, da pridemo do svojih pravic!

Poročilo se sprejme soglasno.

G. Lilek prečita brzojavni pozdrav Udruženja jugoslov. železničarjev in še več drugih brzojavnih pozdravov, nakar sledi oddaja pooblastil delegatov.

Nato se oglasi k besedi zopet načelnik ljubljanske sekcije, ki govori k točki 2. dnevnega reda in poroča o izplačilu razlik med starimi in novimi prejemki. Pravi: Mi se ne zadovoljimo z obljubami finančnega ministra. Finančni minister, ki ne najde v svojem budžetu za nas kritja, ni na mestu. (Burno odobravanje.) Pošljimo tudi danes resolucije na kompetentna mesta, dasi sem prepričan, da bodo šle isto pot kot vse druge. Pa krivi smo sami, ker ne postopamo s potrebno energijo.

Za njim govori o istem predmetu podpredsednik glavnega saveza dr. Gjurisić. Ta govornik meni, da se razlika ne izplača toliko časa zato, ker je precej velika. Potrebni bi bili 220 milijonov Din. Minister ni znal ob priliki, ko se je obravnavalo o dvanajstih, niti izračunati, koliko znaša ta razlika. (Smeh.)

K besedi se oglasi delegat Janković, ki meni: Rečeno je bilo, da smo sami krivi, ako dosedaj še nismo dosegli, da bi se bile naše zahteve izpolnile. Vprašam: V čem leži ta krivda? Pošiljali smo resolucije, deputacije itd. Kaj naj še storimo?! Strajkati ne smemo, ker pridemo sicer v konflikt z zakonom o zaščiti države. Pritiskajmo na poslance. Vporabimo vsako priliko, da pristikamo nanje!

Predsednik glavnega saveza soglasno s predgovornikom in vzklikne: Vsi za enega, eden za vse! Poslanci niso samo naši tutorji, temveč tudi naši dolžniki. Organizirajmo se! Vsak državni nameštencec postani član organizacije!

Profesor Rajk, delegat iz Novoga Sada, predlaga, da se sestavi na kongresu spomenica, ki naj se razširi po vsi državi. Vsak državni činovnik naj jo podpiše. Začnimo propagando po časopisih! — Vsak državni činovnik naj vplača pri podpisu 1 Din, da se pokrijejo stroški. Delitve savezov ne sme biti. Vsi državni činovniki naj tvorijo eno samo celoto! Stavimo ministru rok!

Predsednik: 150.000 podpisov bi bilo treba. Kdaj jih spravimo skupaj? V enem mesecu ne, kvečjemu do božiča. Po mojem mnenju je treba, da se javijo, ko se bo sklepalo o dvanajstih, vse organizacije. Predlaga resolucijo: Ako naše zahteve glede izplačila ne bodo sprejete, se skliče izredna skupščina v Beogradu! Pride nas pet do šest tisoč. — Sprejeto.

Profesor Reich iz Celja pravi, da je sestavil statistiko o uradnikih in njihovih dolgovih v Celju. 500 državnih nameštencev je tam, dolga sem pa ugotovil pri trgovcih,

obrtnikih in denarnih zavodih celih 1.534.000 Din! Na posameznika pride torej 3 do 4 tisoč dinarjev! Pa to še ni vse. K tej vsoti je treba prišteti najmanj še pol milijona privatnih in drugih dolgov, ki jih nisem mogel ugotoviti! Torej današnji položaj uradnika je strašen, naravnost obupen. Stotine milijonov dolgujejo uradniki v celi državi. Zato je absolutno potrebno, da se izplača razlika. Poleg tega pa je treba, da nam da država brezobrestno posojilo v znesku treh plač za največ 18 mesecev. Če ne, bo uradništvo omagalo. — Uradnik danes sploh nima več smisla za organizacijo. Samo kriči. Uradnik, ki reče, da s svojo plačo lahko živi, laže. Mogoče mu zadostuje za najslabšo hrano. Kje pa je obleka, kje so kulturne potrebe? Uradnik ne more iti dandanes nikdar v gledališče, nikdar na noben koncert. Najbolj žalostno pri tem je, da velja »komo homini lupus« nikjer tako, kakor glede uradnikov. Uradnik tolmači zakon, toda tolmači ga vedno uradniku v neprilog. Državni uradniki so razcepljeni, zato dela država, kar hoče. — Ker je uradnik preslabo plačan, mora iskati postranskega zaslužka, potem pa pravijo, da trpi pri tem služba. — Uradnik se mora izobraževati naprej, toda odkod naj jemlje denar za knjige. — Naj torej nastopi glavna uprava še krepkejša!

Delegat Popović, ki je služil v Južni Srbiji pove, kako so prišli tam do izpolnitve gotovih zahtev. Moledovali so in moledovali, toda bilo je vse zaman. Nato so poslali vsem svojim poslancem brzojavko: Ako ne rešite naših zahtev, ne hodite domov! Ze drugi dan so dobili brzojavni odgovor. »Svršeno!« Tako moramo sedaj tudi mi napraviti! — Če ne bo drugače, gremo vsi v skupščino in rečemo: »Plačajte najprej nam sirotam, potem šele onim zgoraj in ne obratno, kakor se je to vedno godilo dosedaj!«

Nato se predlaga obširna, energična resolucija, v kateri se zahteva od finančnega ministra izplačilo razlik. Resolucijo naj pošlje ministru Glavni savez. Soglasno in z velikim aplavzom sprejeto.

Tretja točka je bilo stanovanjsko vprašanje. Neki delegat je govoril za zgradbo uradniških hiš, nakar se je oglašil g. Lilek, ki je dejal: Ta referat je muzika bodočnosti. Toda preti nam druga velika nevarnost in to je stanovanjski zakon. Ta zakon naj nam prinese 24-kratno povišanje stanarine. Tega mi mi enostavno ne zmoremo. Tudi se nikakor ne sme dati hišnemu lastniku pravica, da vrže lahko državnega uradnika brez pravega poverja na cesto, da postane brez strehe in brez šotora. Dolžnost organizacije je, da pritiska z vso silo, da se te stvari ne uzakoni. Če ne, pa ima vlada še drug izhod: Vsled zvišanja stanarine se bo zvišal davek. Naj da država ta povišek nam, naj nam zviša plače! — Sprejeto.

Ob 12.30 se zborovanje prekine ter se nadaljuje ob 15. uri.

G. Lilek prečita novodošle brzojavke, nakar pride na 4. točko dnevnega reda, na poročilo o izpremembi zakona o civilnih državnih uradnikih. Pravi: Če bi hoteli izprmo kritizirati zakon, bi rabili najmanj 14 dni. Zakaj ta zakon je poln nedostatkov, napak, netočnosti itd. Ta zakon je namenjen za resorti, lahko tolmači kakor hoče, pa par stvari bom omenil. Čl. 4. ustvari kategorije.

Te kategorije so kitajski zid, ki vzbuja naš nezaupanje. Namesto položajnega sistema naj se ustvari čini ali pa stopeni. Položajni sistem so vrgli že povsod v Evropi med staro šaro. Tudi pri častnikih imamo ljudi z različno izobrazbo. Vendar tam ni nobenih kategorij. Razlika je samo ta, da pride lahko oficer z gotovo izobrazbo samo do kapetana, drugi z višjo izobrazbo doseže lahko čin polkovnika, omenju z najvišjo izobrazbo pa je odprla pot še naprej. Isti sistem naj se vplelje tudi na civilne uslužbenke. Druga točka, ki jo hočem omeniti, je strokovni svet. Tega imenuje minister. Ker ga imenuje vsako kratni minister, je partizanski svet. Državni uslužbenec pa ne sme biti odvisen od nobene partije. In še eno zahtevo imamo: Ta je komora za državne uslužbenke. Vse druge stroke imajo že komore. Samo uradniki ne. Taka komora pa naj bi uživala neke vrste imuniteto, da bi lahko opozarjala ministere na nedostatke. Dalje pride še ena važna točka: Ta je stalnost državnega uradništva. Še poldrugo leto bi imeli trpeti v tem oziru. Jaz pa pravim. Člen 234. uradniškega zakona naj se črta in vsi državni nameštenci naj dobe takoj, ko stopi novi zakon v veljavo, stalnost. Dalje: Čl. 239. Ta člen je bil jako socialno zamišljen: Upokojenec ima iste pravice do življenja kot vsak aktivni. Upokojenec je žrtvoval vse svoje življenje državi in narodu. Glavni savez naj izposluje pri vladi izenačenje penzij s plačami. In še nekaj: današnje kronske penzije. Finančni minister je prepovedal nedavno računati v kronah. Ja, zakaj pa računata vlada sama v kronah, kako je to! Dajmo Glavnemu savezu nalog, da izposluje do preuredbe čl. 239., da se preračunajo penzije s 1. majem v dinarje! — Nato kritizira govornik v splošnem razvrstovanje državnih uslužbencev. V isti kategoriji avanzirajo eni po stopenu in po položaju, drugi po stopenu, tretji pa avtomatično. Nekateri uslužbeni bi spadali v drugo kategorijo, kakor spadajo de facto. Pri različnih resortih je različno, pri nekaterih nekateri protežirani, nekateri zapostavljeni. — Da govorim kratko, bi prosil, da se državni glavni svet naših smernic in izposluje, da se vzpostavi pri ministrstvu anketa, v kateri bodo zastopane vse stroke. Ti zastopniki uradništva bodo iznesli vse, kar je potrebno. Obljubljena nam je bila itak že pred 7 ali 8 meseci. — Sprejeto.

Neki delegat-zvničnik predlaga, da da dr-

žava svojim nameščencem v svrhu zadoženja brezobrestno posojilo v znesku dolga vsakega posameznika.

Delegat Zivanović iz Skoplja pozdravi v izredno navdušenem in političnem tonu brate Slovence in lepo belo Ljubljano ter predlaga, da se da penzionistom v Južni Srbiji zemljo. Njegov govor je žel velikanski aplavz.

Dr. Stegenšek meni: Zakon o uradniških zbornicah bi moral določiti, da mora postati vsak državni uslužbenec eo ipso član uradniške zbornice, torej obligatorično članstvo pri uradniških zbornicah. Predlog glede zbornic naj se vzame v uradniški zakon.

Predsednik beograjskega združenja vpokojencev zahteva med drugim prevedbo kronskih penzij.

Predsednik ljubljanske sekcije saveza drž. nameščencev izjavi, da ga je pooblastilo društvo upokojencev, da predloži kongresu njihove zahteve ter prečita te zahteve s predlogom, da naj se savez zavzame za »najbednejše od bednih«. — Sprejeto.

Nato pride na vrsto določitev članarine. Podpredsednik glavnega saveza Tomo Jovanović predlaga, da naj vpošlje vsak član na leto 25 p v blagajno glavnega saveza. — Sprejeto.

Zadnja točka dnevnega reda pred slučajnostimi so bile volitve. Izvoljeni so bili per acclamationem: Predsednikom zaslužni in agilni dosedanj predstnik univ. prof. Mihajlo Jovanović, podpredsednikom Gjuričič in Tomo Jovanović, sekretarjem Milan Dilber, dr. Milojević, Milorad Gjorgjević in Pavelić, nadzornikom: dr. Dučić, Bož. Rašković, Kara-Lazić, blagajnikom pa dr. Drago Obradović.

Pri slučajnostih so bili vsi predlogi še enkrat sprejeti soglasno en bloc.

Nato pozdravi kongres dr. Benković v ime nad 4000 članov broječega Zagrebskega saveza ter objavi, da bo poskrbel, da pristopi Savezu tudi hrvatsko združenje.

Predsednik se mu zahvali in vzklikne: »Viribus unitis, to je naše geslo!«

Končno se predlaga, da se vrši prihodnja redovna skupščina v Zagrebu. Predlog je bil sprejet per acclamationem, z velikim odobravanjem.

Predsednik zakliče: »Živijo Zagreb«, nakar zaključi ob 17. uri lepo uspešno zborovanje.

Danes dopoldne ob 10. uri se vrši letna skupščina Fokrajinske Zveze za Srbijo, Crno goro in Vojvodino, popoldne ob 3. uri pa skupščina Narodne Zveze duševnih delavcev (Narodni Savez činovnih radenika).

Politične vesti.

— **Radikali in radičevci.** Radikalno »Vreme« obravnava v svoji velikonočni številki »odnošaje med radikali in radičevci. Med drugim pravi »Vreme«: Čeprav ne jasno, vendar se kažejo konture radikalno-radičevskega sporazuma: en srbsko-hrvatski-slovenski narod in edinstvena država z dinastijo Karađorđevićev ter široke administrativne samouprave, ki bi se izvedle po potrebi in po tem revizije ustave? 2. Izvajanje gospodarsko-socialnega programa v duhu seljaške demokracije. 3. Ukinjenje vseh posledic obznanen in izpustitev Radiča in tovarišev iz zaporov, kar bi se po mnenju radikalov izvršilo po končanem sodnem procesu. V slučaju, da bi bili ti obsojeni, bi bili pomilosteni. Sporazum se ne bi smatral kot sporazum med Srbi in Hrvati, temveč kot sporazum dveh najmočnejših strank. Radičevcem bi se pripustilo popolno sodelovanje v vseh državnih poslih brez kakršnihkoli rezerv. — Predno pa bi se to izvršilo, bi bila potrebna posebna prehodna doba. Kakšna naj bi bila ta doba, se še ne ve. Radičevci so predlagali, da osnujejo radikali skupno z zajedničarji vlado. Ker pa so zajedničarji popolnoma solidarni z radičevci je ta kombinacija odpadla. Druga kombinacija je, da bi se ustanovila homogena radikalna vlada, ki bi vodila svoje posle tako dolgo, dokler ne bi bila končana anketa o nepotrjenih mandatih SHS. Ta kombinacija pa radikali odklanjajo. Tretja kombinacija, ki jo predlagajo radikali, je, da ostane sedanja vlada tako dolgo, dokler se ne zaključijo pogajanja z radičevci. Nato govori »Vreme« o opozicijskem bloku, ki da je v razpadu. Končno pravi »Vreme«, da se bo vlada, ki bo sestavljena med 25. in 28. t. m. sedanja koalicijska vlada s to razliko, da bodo imeli radikali več besede na Hrvatskem ko dosedaj.

— **Neuspeh Vandervelda.** Vandervelde je vrnil kralju mandat za sestavo vlade, ker so radikali odrekli podporo socialističnemu kabinetu. Vanderveldov program je obsegal sledeče točke: 1. Ohranitev splošne volilne pravice in sindikalnih svoboščin. 2. Zmanjšanje izdatkov za vojsko. 3. Izkoriščanje nekaterih rudnikov v privatni-avtonomni režiji. 4. Osemurnika. 5. Reforma socialnega zavarovanja. 6. Energična akcija za gradnjo cenih stanovanj. 7. Pobijanje draginje. 8. Ravnotežje v proračunu, kar se naj doseže predvsem z davki na vojne dobičkarje in veleposesnike. 9. Razne odredbe v korist obrtnika in kmeta. — Čeprav so bili socialisti popustljivi, oddaje premoženja ali davka na kapital niso niti omenili, so vse manjše stranke odbile sodelovanje s socialisti. Položaj je s tem nad vse zapleten in edin izhod bi bila koncentracijska vlada vseh strank.

Gospodarstvo.

Trgovska banka d. d. Ljubljana.

Dne 17. t. m. se je vršil osmi redni občni zbor, ki je odobril po upravnem svetu predloženo bilanco za leto 1924. Iz predloženega letnega poročila je posneti, da se je ta zaved, ki se nahaja v trdnih izključno slovenskih rokah v minulem letu zelo lepo razvijal. Posebno vesel pojav za Trgovsko banko pa je naraščanje hranilnih vlog, katere so v razdobju enega leta poskočile za okroglo 28.000.000 Din, iz česar sledi, da uživa Trgovska banka vsestransko zaupanje.

Bilanca za leto 1924. izkazuje sledeče postavke: Akt.: Blagajne 4.594.081,26 Din val. 227.500,11 Din, menice in devize 17.059.864,66 Din, vrednostni papirji 2.854.910,49 Din, dolžniki 98.759.601,40 Din, realitete 4 milijone 701.027,26 Din, inventar 814.473,76 Din. Skupaj 124.011.458,94 Din. — Pasiva: Delniška glavnica in rezerve 18.300.000 Din, vloge na knjižice 26.879.872,58 Din, upniki 71 milijonov 893.192,21 Din, neizplačana dividenda 44.495 Din, prehodne postavke 1 milijon 547.310,80 Din, reeskont 2.348.794 Din, čisti dobiček 2.997.794,35 Din, skupaj 124 milijonov 11.458,94 Din.

Od izkazane čistega dobička se je sklenilo izplačevati od 1. maja t. l. naprej 11% dividendo, t. j. 11 Din na delnico kot lanske leto, dočim se je dotiralo 1.150.000 Din raznim rezervnim fondom, ki bodo znašali sedaj 4.450.000 Din.

Pri volitvah v upravni in nadzorstveni svet izvoljeni so bili z malimi izjemami vsi dosednji člani.

— **Britanska razstava v Wembleyu.** Britanska razstava v Wembleyu se oficijelno odpre dne 6. maja t. l. Razstava bo odprta do oktobra. Interesantom so prospekti o razstavi na razpolago v pisarni Trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani.

Prosveta.

Gospa Maja de Strozzi gostuje ponovno v ponedeljek, dne 20. t. m. in sicer v operi Traviata. To vlogo prištevajo gospe med svoje najboljše partije. Predstava se vrši za red C in sicer je to ena izmed onih šestih predstav z gosti, od katerih doli vsak obnoba po eno predstavo. V torek sta drama in opera zaprti.

Dnevne vesti.

— **Jutro in SKS.** Sobotno »Jutro« ponavlja staro laž, da je SKS onemogočila napredno fronto. Ker vemo, da se bo »Jutro« laž od mladinskih agitatorjev pridno razširjala po deželi, zato naj nam bo dovoljenih par konstatcij. SDS sploh ni nikdar stopila z načelstvom SKS v zvezo zaradi skupnega nastopa. Samo po svojih listih so pisali za skupen nastop, za hrbtom načelstva SKS pa so kupovali odpadnike. SKS bi morala pljuniti na svojo čast, če bi se po brežinskih in drugih dogodkih še pogajala s SDS, ki se je v zadnjem volilnem boju izkazala ravno tako nepošteno, ko je prejšnjem, ko je pojedla svojo svečano dano besedo. Po mladinskih listih so se napadali voditelji SKS na tako ogaben način, da bi mogel samo norec misliti, da je hotela SDS skleniti pošten dogovor. Za pripravo SDS pa je SKS veliko predobra. Kako ogabni so bili ti napadi mladinskega tiska, dokazuje najbolj debelo natiškan izrek »Domovine«, da so Pucelj, kmet in uš eno in isto. Ves čas so skušali mladini skleniti sporazum s SKS na ta način, da bi vzeli voditeljem SKS zaupanje njihovih pristavev. In temu cilju služi tudi sobotna notica »Jutra«. V tem pa je tudi njena obsodba. — Končno še nekaj. Če je dopisnik v »Kmetijskem listu« dejal, da se SKS ne more nikdar družiti s SLS, potem naj si »Jutro« ne domišlja, da bi se SKS mogla družiti z SDS. S svojo taktiko in s svojim postopanjem so izkopal mladini med SDS in SKS nepremostljiv prepad, ki ga je sobotna notica »Jutra« samo še povečala.

— **Mojster hinavščine** bi hotel postati »Slovenski Narod«. V svoji zadnji številki kliče k združevanju in obsoja vse one, ki hočejo v narodne organizacije zanesti preprič in strankarstvo. In isti sapi hvali mladine, ki se še niso prikazali v nobeni narodni korporaciji, ne da bi v njej povzročili prepire in razkole. In »Slov. Narod«: še misli, da je v njegovi hinavščini duhovitos!

— **Prijave za vstop v učiteljsko službo na srednjih šolah.** Absolventje filozofskih fakultet, ki nameravajo vstopiti v učiteljsko službo na kakšni državni srednji šoli ljubljanske oblasti, naj se pisмено prijavijo pri velikem županu ljubljanske oblasti vsaj do dne 1. maja 1925. V prijavi naj se navede: učna stroka ter stanje izpita (ali je kandidat že izprašan, ali ima odobrene domače naloge, ali ima samo absolutorij). Prosvetni oddelek sestavi na podlagi teh prijav seznam učiteljskih kandidatov, ki pridejo v šol. letu 1925-26 pri oddaji službenih mest v poštev.

— **Prireditve specialne sportne razstave na letošnjem velesjemu od 29. avgusta do 8. septembra.** Kakor čujemo, se namerava na letošnjem velesjemu prirediti specialna razstava vsakovrstnih sportnih predmetov s sodelovanjem vseh sportnih društev. Razstava, ki naj bi podala pregled delovanja naših sportnih klubov bo vsakokrat največjega vzgojnega in propagandnega pomena. Obenem bi podala revijo najmodernejših sportnih potrebščin. Naš sport se nahaja še v povojih in nikakor še ni tako razširjen med narodom kot v drugih državah. Ideja razstave bo sigurno pripomogla k nadaljnjemu razvoju in velikemu razmahu moderne sportne misli, ker je uspeh z ozirom na ogromni obisk, ki ga izkazujejo naši vsakoletni velesesmi zasilgurati. Želimo, da se ideja realizira in donese našim sportnikom obilo sadu za veliki trud, ki bo s prireditvijo zvezan.

— **Listnica uredništva.** Avtorja dopisa Maribor glavni kolodvor v pravi luči, vprašujemo, če prevzame za dopis polno osebno odgovornost in če ga je pripravljen tudi v listu podpisati?

— **Izpremembe v vojaški službi.** Imenovani so: pehotni polkovnik Stojan Nikolić, doslej komandant dravske brigade, za pomočnika komandanta osiške divizijske oblasti; polkovnik Jovan Švabić, doslej komandant 2. konjeniške brigade za pomočnika komandanta 1. konjeniške divizije; polkovnik Aleksander Stojanović, doslej načelnik

štaba kosovske divizijske oblasti, za komandanta 21. polka, podpolkovnik Arban Berah, doslej komandant prištinskega vojnega okrožja, za komandanta celjskega vojnega okrožja; podpolkovnik Oton Lininger, doslej v ljubljanskem vojnem okrožju, za pomočnika knjaževskega vojnega okrožja; podpolkovnik Vojislav Kostić, doslej komandant I. baona 40. pp.; generalštabni podpolkovnik Leon Rupnik, doslej načelnik štaba moravske divizije, za komandanta III. baona 16. pp.; major Dragutin Mikuz, doslej poveljnik 5. čete 25. pp., za komandanta I. baona 32. pp.; podpolkovnik Fran Grošelj, doslej komandant IV. baona 35. pp., za komandanta I. baona 40. pp.; major Rudolf Knez, doslej pri 1. pp., za komandanta IV. baona 46. pp.

— **Lahek in dober zaslužek.** Dr. Glanz v Zagrebu je izkoristil svoje zveze z ameriški mi finančniki ter se vrgel na posredovanje ameriških posojil mestnim občinam. Preskrbel je mestu Niš visok kredit. Izgovoril si je 5% provizije ter zaslužil pri tem lepe milijone. Sedaj se je ponudil osiškemu županu, da preskrbi pod istim pogojem občini posojilo 2 milijonov dolarjev. Zaslužil bo torej zopet 6.000.000 dinarjev.

— **Škratinka in pegavica v Osijeku.** V Osijeku se razširja že nekaj časa škratinka. Vsem je zbolelo do sedaj 21 oseb. Javnost zahteva v svrhu pobijanja epidemije vzpostavitev posebne komisije. — Predvčerajšnjim je bila pripeljana v tamošnji bolnišnici neka oseba, pri kateri so ugotovili zdravniški pegasti legar. Oblasti so podzele vse potrebne mere, da se razširjanje te nevarne bolezni prepreči.

— **Včeraj dopoldne** je razvila v Kranju mestna Orjuna kranjska svoj prapor, ki je že sedemnajsti v Sloveniji. Razvite se je vršilo na Glavnem trgu in je poteklo v najlepšem redu.

— **Škratinka v Mariboru.** V Mariboru razširja že več tednov škratinka. Dosedaj je obbolelo že nad 50 oseb, od teh so štiri umrle.

Današnja radiotelefonijska.

III.*

Radiotelefonijska je že danes splošno dobro za vse človeštvo in za vse možne njega potrebe: za pouk in zabavo, za vsakdanje življenje, za trgovino in promet itd. Ze dosedanje iznajdbe: železnica, avtobil, brzojav in telefon so silno skrajšale oddaljenosti, toda lo za majhno število ljudi, ki se jih istočasno poslužujejo. — Radio pa more v istem hipu in enako služiti milijonom. V hipu, ko je nastavljenih milijon aparatov, ki sprejemajo iz eterja elektromagnetne valove, je ustvarjen najbližji stik milijonom ljudi s soprepovedniki na zemlji, ki na stotine ali tisoče kilometrov oddaljeni pošiljajo razna poročila, zabavo ali pouk. S slušalom na ušesih imajo občutek, da ti nekdo govori na uho, dasi je v resnici daleč, daleč od tebe...

Posiljalne postaje se hitro množijo. V nekaj letih bo vsa zemlja preprežena z njimi, in takrat bodo ljudje vsak dan obveščeni o vsem, karkoli se je važnega zgodilo, kjerkoli na tej zemlji. Ze danes so postavljene postaje v najsevernejših točkah večnega ledu, ki imajo edino to nalogo, da vsak dan sporočajo svoja vremenska ali drugače važna opazovanja, o ekspedicijah na severni tečaj itd.

Dejal sem že, da so pošiljalne postaje kaj drage naprave, ki si jih danes še ne morejo postaviti navadni zemljani, če bi vladala v tem oziru tudi polna svoboda. Ali ustvarja joči in iznajdljivi človeški duh, hoče priti tej skrivnosti tako temeljito do dna, da bodo tuke priprave priproste in cenene, pristopne najširšim ljudskim krogom: Dva aparata, oba enako »uglasbena«, bosta med seboj v brezžični zvezi; krajevno zelo oddaljeni svojci, prijatelji, znanci se bodo med seboj pogovarjali, morda celo videli se, videli vsako potezo na obrazu, vsako kretnjo, vsak smehljaj. — Za tem čudežnim ciljem gre danes radio!

Ognjegaseci po velikih mestih so že oboro-

Edgar Rice Burroughs:

Tarzanovi doživljaji v džungli.

Ob strani sta stala njegova večna spremljevalca, hijeni, ki sta vohali po zraku. Naenkrat je ena prijateno zarenčala, položila ušesa in se pričela po kakje plaziti v džunglo. Druga ji je sledila. Bukawai je postal radoveden, pa jima je s težko gorjačo v roki sledil.

Par korakov pred iztegnjenim Tarzanom sta hijeni renčevali. Bukawai je pristopil in v začetku ni mogel svojim očem verjeti. Ko pa se je prepričal, da vendar leži vražji bog pred njim, se je strašno razsrdil, kajti mislil je, da je Tarzan mrtev in da ga je ogoljufal za dolgo pričakovano maščevanje.

Hijeni sta se renčali in krtačje bližali opičjemu človeku; Bukawai pa je s krivkom zavijtel svojo gorjačo nad njima ter brezsrčno udrihal, kajti morda je le še trohica življenja v telesu. S blazanjem sta hoteli hijeni že naskočiti svojega gospodarja in rablja, a stari strah ju je še vedno zadrževal. Par korakov sta se splazili nazaj, sedli na zadnje noge, iz oči pa jima je sijalo sovraštvo in razočarana lakota.

Bukawai se je sklonil in pritiskil uho k sreč opičjega človeka. Se je utripalo. V kolikor so njegove mrtve poteze mogle zaznamovati smehljaj, so ga zaznavale. A lep ta pogled ni bil. Poleg opičjega človeka je ležala njegova vrv iz bilk. Urno je Bukawai zvezal svojemu jetniku trdo roko na hrbtu ter si ga zadel na ramo, kajti, čeprav je bil star in

35

od bolezni zdelan, je bil vendar še močan mož. Hijeni sta malo zaostali, ko je stopal Bukawai v jama in mu sledilec ko je nesel svojo žrtev po temnih in zverženih hodnikih v drob gore. Po podzemskih jamah, ki so bile med sabo zvezane z vijugastimi hodniki, se je opotekal Bukawai s težkim bremenom. Tedaj je prispel na oster ovinek, svetla luč dneva je zasijala in Bukawai je stopil v malo, okroglo duplino na vrhu griča. Očividno je bil krater starega vulkana one vrste, ki ostane vedno grič lave okoli odprtine na zemeljskem površju.

Strme stene so obdajale jama. Hodnik, po katerem je prišel Bukawai, je bil edina vrzel. Par zakrnelih drves je raslo na skalnatih tleh. Zgoraj, v višini tridesetih metrov, ki videl nazobčane usne mrzlega, mrtvega peklenskega žrela.

Bukawai je prisloneil Tarzana k drevesu in ga prižezal z vrvo iz bilk. Rok mu ni zvezal, a vzele je tako namestila, da jih Tarzan ni mogel doseči. Hijeni sta renčali po kotlu. Bukawai ju je sovražil, kot sta oni sovražili njega. Vedel je, da samo čakata, kdaj postane slab ali da zrase njihovo sovraštvo do take mere, da bo udušilo zadnji strah.

V svojem sreču se je Bukawai močno bal teh dveh ostudnih bitij. Zato jih je vedno dobro krmil in je mnogokrat lovil zanje, če sta se sami vrnili brez plena. A z brutalnostjo svojih malih, bolestnih, živalsko primitivnih možgan jih je vendar neprestano mučil.

Bila sta še mladiča, ko ju je našel in vzgojil. Zato nista poznala drugačnega načina življenja, kot pri njem in čeprav sta se potikali po lovu, sta se

vendar vsakokrat vrnili k njemu. Bukawai se je končno prepričal, da se ne vračata le iz navade, ampak iz neke peklenske potrežljivosti, ki raje prenese vsako sramoto in trpinčenje, kot da bi se odpovedala končnemu maščevanju. Ni bilo treba mnogo fantazije, da si je mogel predočiti sliko tega maščevanja. Danes bo lahko gledal, kakšen bo njegov konec, a Bukawai bo predstavljal nekdo drugi.

Komaj je Tarzana dobro privezal, se je vrnili v hodnik in gual hijeni pred sabo, spustil je mrežo iz prepletenih vej pred odprtino, da je bil krater po noči zaprt; kajti Bukawai je hotel mirno spati, hijene pa bi ga mogle v spanju napasti.

Bukawai se je podal s skledico v roki iz jame zajel vode v studencu in se vrnil v krater. Hijeni sta stali lačni pred mrežo in zrla na Tarzana. Nista prvič pričakovali enake hrane.

Čarovnik se je približal Tarzanu ter mu pljusnil vodo v obraz. Oči so zamežikale, ko je prejel še ostaneke vode v lice, spregledal je in se ozrl.

Vražji bog! je zaklical Bukawai. Jaz sem veliki čarovnik. Moja medicina je močna. Tvoja je slaba. Ali bi stal tu privezan kot koza za vado levom, če bi bilo drugače?

Tarzan ni razumel čarovnika, zato ni odgovoril. le gledal je Bukawaa mrzlo in srepo. Hijeni sta se plazili potihoma iz ozadja. Slišal jih je renčati, a se ozrl se ni. Bil je žival s človeško pametjo. Žival v njem mu je branila kazati strah pred smrtjo, za katero je pamet že izprevidela, da je neizogibna.

(Dolje prih.)

Pisarnice za listovni sklad - Narodna banka Slovenije

ženi tudi s to moderno napravo. Njihova centrala ima lastno pošiljalno postajo, s katero so v zvezi vse ognjege postaje in vodje ekspedicij; v največjem diru proti kakšnemu prijavljenemu ognju dobi vodja potrebne instrukcije ali drugačna navodila, ustavijo nadaljnjo pot in ga odpokličejo, ako je nevarnost med tem že minula, ali ga napotijo drugam.

Velika svetovna mesta so kajpak najpriljubljenejša središča za velike pošiljalne postaje. — Ne bo dolgo, ko se bo vsako veliko mesto ponašalo s svojo postajo. Tu so dani pač vsi pogoji za uspešno delovanje takih postaj; kajti predno kaj pošiljam, moram najprej imeti. Kjer pa je osredotočena umetnost in znanost, tam je lahko sestavljati programe za zabavo in pouk stotisočev vernih poslušalcev.

Da bodo imeli čitatelji majhno sliko o delovanju jedne take postaje, o važnosti radio-telefonije za najširše sloje prebivalstva, naj povem, kaj vse nam nudi: — Halo, halo! Radio-Wien auf Welle 580. — Tak klic nas vsak dan že ob 9. zjutraj opozarja, da izvedemo — trane cene istega dne na znanem dunajskem Naschmarktu. (No, potem se pa naše gospodinjice jezijo, ker po istih cenah nikjer ne morejo kupiti; branjeve se pa zopet hudejejo, da jim radio kvari »kšeft«.) — Ob 11. do 12.50 imamo dopoldanski koncert izborne domače glasbene kapele Silving (vodja je tudi dober in priljubljen pevec). — Ob

13.05 nam naznanijo pravi čas; takrat je na tisoče, morda na stotisoče ur v rokah, ki jih do sekunde naravnajo. — Ob 13.20 imamo vremenska poročila in prognozo za naslednji dan. — Ob 15.50 naznanijo sklepne kurze na borzi in kliring Narodne banke (devize in valute vseh držav). — Ob 16. slede politična, gospodarska itd. poročila tiskovnega urada. Navadno izvedemo že ob 4. popoldne tudi take važne — homatijske, ki so se dopoldne odigrale pri vas v Jugoslaviji. — Ob 16.10 do 18. zopet koncert kapele Silving. — Po 6. uri do 8. zvečer so razna predavanja: za radio-amaterje, za gospodinjice, za matere, za ženske sploh, za otroke itd. — Ob 19.30 zopet poročila tiskovnega urada s celega sveta; dalje poročila dunajske Produktenbörse in dopolnilo vremenskega poročila (ob petkih in sobotah in pred prazniki poročila za sportnike, turiste itd., n. pr.: kje je zapadel sneg in koliko, kje je najboljše za smučanje in sankanje itd.).

Od 19.45 do 20.15 je zdaj že nekaj časa kurs angleškega jezika. Nevidni učitelj nevidnim učencem je vseučiliški profesor za ta jezik na tukajšnjem vseučilišču Th. W. Mac Callum. (Ob petih je vedno ponavljalni večer.) Tukajšnje radio revije prinašajo vedno v naprej za cel teden tiskane lekcije, ki jih prof. Callum obdeluje z veliko spretnostjo praktičnega pedagoga. Govori počasi in razločno, da more vsakdo ponavljati za njim, za kar pusti čas, zahteva ponavljanje v izgo-

voru. Sinoči n. pr. je zapel celo angleško narodno pesemco in stotisoči nevidnih učencev so peli za njim. Pa še enkrat in še enkrat! Prof. C. dobiva na stotisoče zahvalnih pism celotno izdelež, ki so po več sto kilometrov od Dunaja.

Ob 20. nam zopet napovedujejo pravi čas in na to (po-angleškem kursu ob 20.30) prične večerni program: bodisi koncert, opera, opereta, gledališka igra. Večina poslušalcev ima v rokah libreto ali tiskano igro, in tako more izborno slediti predstavi. — Konferencije pa pokaže oreno predstave, pove vse potrebno o skladatelju ali pisatelju in pri operah vsebino vsakega dejanja. Koncerti imajo navadno zaokrožen umetniški pomen, na pr. Sto let valčka. Konferencije pripravljajo, kako je valček nastal in kako se je razvijal do današnje višine; vmes čujemo najizrazitejše valčke tekom stoletnega razvoja. — Ali pa: Narodna pesem v sto letih. Tudi: Dunajska pesem. Predavanje in vmes petje. Sodelujejo pa vedno najboljši umetniki dunajskih gledališč. Dve uri vsak večer mineta tako med najlepšim umetniškim užitkom in največkrat prav zanimivim poukom. — Po koncertu zopet poročila tiskovnega urada in potem še (večkrat na teden): — Tanzmuzik. — Samo na Dunaju, tudi v Švici, na Češkem, v Nemčiji itd. plešejo po takih te dunajske godbe.

Ali ni to veliko preveč za 2 šilinga na mesec?

Na D. izhaja več strokovnih listov, revij, n. pr.: Radio-Welt, Radio-Zeitung, Radio-Amateur, Radio-Woche in dr.; vsi listi imajo tudi poseben predal za radio. Tu imamo vedno program za cel teden naprej, ne le dunajske, marveč raznih evropskih postaj (Graz, Praga, Brno, Berlin, Breslava, Frankfurt, Hamburg, Zürich, Chelmsford (Angl.), Paris, Rim). Tekste pesmi, slike pevcev imamo pred seboj. Le malo fantazije je treba, pa smo v koncertni dvorani, v gledališču, kjer vidimo, slišimo in se zabavamo nebeški — skoro zastoj! Tak je radio že danes! Kaj bo za 10 let?

A. G.

* V prvi dopis se je vrinilo več tiskovnih pomot; treba najhujše popraviti: 1. 10. vrsta: znana le malemu številu amaterjev. — 2. 56. vrsta: eni sekundi (in ne minuti!). — 3. 58. vrsta: več sto ali tisoč kilometrov (in ne več stotisoč). — 4. v prvi koloni 9. vrsta od spodaj: poslušati domače postaje (in ne do neke p.). — 5. 16. vrsta v drugi koloni: po običnem (ne etičnem) telef. slušalu.

Izdajatelj:

dr. Josip Hacin.

Glavni in odgovorni urednik:

Železnikar Aleksander.

Tiska tiskarna »Merkur« v Ljubljani.

Jack London:

(63)

Burni doživljaji.

Roman z južnega morja.

Zasmejala se je in odjahala ter ga zapustila v veliki razrvanosti. Če bi mogel domnevati, da je bilo v njenih besedah vsaj malo boječnosti, malo ženske zadrege, ali trohica ženske vabe in vzpodbude, bi bil blažen. Tako pa je bil trdno prepričan, da je bil to deček in ne žena, ki je tako smelo govorila ž njim.

Joana je jezdila med vrstami mladih kosovih palm, opazila zborovčica, mu sledila na njegovem vihravem poletu do visokega gozda na kraju plantaž, slišala gruljenje divjih golobov in domnevala, da so nekje globlje v grmovju; nato pa je nekaj časa zasledovala sveže stopinje divjega mrjasa, obrnila konja in jezdila proti bungalovu po ozki stezi, ki je vodila čez približno dvajset orolov obsegajoče ozemlje, ki je bilo pokrito z neposrednim trsem. Trava je segala tu do pasu ali še višje. Ko je jahala naprej, se je spomnila, da je bil Gogoomy pridržen četi, ki je morala tu nekje žeti travo. Prispela je do mesta, kjer bi morali delati, toda ne sluhala ne duha ni bilo po njih. Njen nepoko-dovani konj ni povzročal na mehki peščeni zemlji nikakega šuma; malo dalje je zaslišala glasove, prihajajoče iz visoke trave. Prilegnila je uzo in jela prisluškovati. Govoril je Gogoomy in ko je zaslišala njegove besede, je napela uzo še bolj in vztrepetala od

jeze po vsem telesu.

— Pes, ki je v hiši, hoditi po noči naokrog — je govoril Gogoomy, ki se je moral posluževati beče de-mor angleščine, ker je imel poleg svojih rojakov tudi druge črnce krog sebe. — Vi ujeti velikega mrjasa in ga dati požreti psu na veliki udici. Če pes hoditi okoli in jesti živeč, v njegova ujeti kakor soma. Potem psa hitro ubiti. Veliki gospod spati v veliki hiši. Bela Mary spati v mali hiši. Tisti Adam stati pred malo hišo. Vi pa ubiti psa in ubiti Adama, ubiti velikega gospoda, ubiti belo Mary — vse ubiti. Ima tam mnogo mušket, mnogo smodnika, mnogo tomahavkov, mnogo nožev, mnogo delfinovih zob, mnogo tobaka, mnogo kalika — na mojo besedo — mnogo, zelo mnogo vseh stvari, katere mi vzeti s seboj v ribiški čoln in veslati kot vrage in ko iziti solnce, mi biti že daleč na poti.

— Jaz ujeti mrjasa, ko solnce iti doli — je spregovoril drug črnce, čegar visoki glas je naznanil Joani, da je to Kosse, Gogoomyjev rojak.

— Jaz ujeti psa — je dejal drugi. — Jaz pa ujeti belo Mary — je zakričal Gogoomy zmagoslavno. — Jaz ujeti Kwaquea in on umreti zelo hitro.

Ko je Joana slišala o nameravanem umoru, jo je pograbilo tako jeza, da se ni mogla več obvladati. Vztrajala je konja, odjahala na travo ter vzkliknila:

— Kaj hočete, vi dečko, kaj? Kaj? —

Črnci so skočili narazen ter ležli po travi naokrog. Naenkrat pa so vstali in vsa osupla je opazila, da jih je dvanaest. Ko se je poglo-

bila v njihove odurne obraze in opazila težke, dva čevlja dolge nože za rezanje trsa, v njihovih rokah, je naenkrat spoznala, da se je prenašala s svojim dejanjem. Če bi imela pri sebi vsaj puško ali revolver — pa bi bilo vse dobro. Toda odjedila je bila brez skrbi in neoborožena na pot in sedaj je videla, kako je Gogoomy zapil svoj pogled vanjo in zmagoslavno zabljaskal z očmi, ko je opazil, da ni strašnega smrtonosnega revolverja za njenim pasom.

V zakoniku Salomonskih otokov je stalo na prvem mestu pravilo, da belokožec ne sme nikdar pokazati bojazni sprito črncu in Joana je poskusila izvesti svojo nalogo na vi-teški način.

— Preveč govoriti, vi dečko — je rekla strogo. — Preveč govoriti in premalo delati. Razumete?

Gogoomy ni odgovoril, temveč krepil oči-vidno položaj svojega telesa in stopil z eno nogo naprej. Ostali črnci, ki so stali v pol-krogu okoli nje, so se tudi pomaknili naprej in ostri noži v njihovih rokah so izdali njihovo namero.

— Vi rezati travo! — je zaukazala odločno.

Toda Gogoomy je sunil tudi drugo nogo naprej. Premierila je razdaljo z očmi. Ni bilo več mogoče, obrniti konja in odjahati. Razpa-rali bi jo od zadaj.

V tem napetem trenutku so se vtisnili obrazi vseh črncev neizbrisno v njen spomin — eden od njih je bil star možak z raztrga-

nimi in skomoljenimi uhlji, ki so bili tako razvlečeni, da so mu segali do prsi; drugi je imel široko potlačen, zamorski nos in vpadle oči, ki so bile tako globoko zakopane pod naježenimi obrvmi, da ni videla nič drugega kot zoparno, rumenkasto belino; tretji črnce je imel debele ustnice in krotovčaste zalize, in končno Gogoomy. Nikdar popreje še ni bila opazila, kako brhek dečko je bil Gogoomy kljub svojim trmastim navadam in trmastemu zverinskemu obnašanju.

Imel je pčeteze prvobitnega plemen-taša, ki jih njegovi tovariši niso imeli. Črta njegove postave je bila bolj zaokro-žena kot pri drugih, imel je gladko, z oljem dobro namazano in zdravo kožo. Na prsih je nosil trak iz delfinovih zob, na katerem je visel velik, iz iskrecnega se biser aizerzljani polumesec. Vrsta čisti belih kauri-školi je krasila njegovo čilo. V lasih je imel zataknjeno dolgo pero. Čez meca ene noge je imel pre-vezan trak iz belih kral. Vsa njegova zunanost je spominjala na gizdalina. In še enega moža je videla, starega, zgrbljenega črncu z razbrzdanim čelom in nagubanim obrazom, ki je drgetal in se krčil v zverinski pohoti, kakršno je bila videla svojčas na obrazih opic, ki so se pravtako pačile in krčile.

— Gogoomy — je rekla ostro — če ne rezati travo, na mojo besedo, jaz vas udariti po glavi. —

(Dalje sledi.)

GAMAUFOVO umetno gnojilo za cvetlice

je izborno učinkovito sredstvo, katero omogoči rastlini do izredno bujnega razvoja in vzbudi v cvetu mnogo intenzivnejšo nianso barve. Cena zavojčku Din 3.—. Razpošilja društvo:

„VRTNARSKA ŠOLA“ V KRANJU.

Stalna zaloga: Herzmansky, Korsika, Adria, Bajc, Urbanič.

MODNI SALON
MINKA HORVAT, Ljubljana
STARI TRG ŠTEV. 21

ima vedno v zalogi najnovejše damske in dekliške slamnike in klobuke. — Žalni klobuki vedno v zalogi Popravila se sprejemajo.

MALI OGLASI

Cene oglasov do 20 besed Din 3.—, vsaka nadaljna beseda 50 para.

Suhe mavrohe
ali smrčke

kupujemo. Kupci smo tudi za suhe gobe jurčke. Sever & Ko. Ljubljana.

Službo išče

akademsko naobrazhen 25 leten gos-pod v industriji, trgovini ali dru-gem podjetju. — Ponudbe na upravo lista pod »Delo«.

Zastopstvo

kake dobre firme, za Ljubljano in okolico išče trgovsko verziran redu-iran bančni uradnik. Cenj. ponudbe z navedbo pogojev na upravo lista pod »Agilenc«.

Matematiko

ponuja profesor. Honorar zmeren. Ponudbe na upravo lista pod »Mate-matikac«.

Dopisovati želi

gospodična slovenski proti nemške-mu z enako tudi iz dežele radi vaje. Cenj. ponudbe pod »Zamenac«.

Znanja.

s trgovsko ali sicer premožno damo želi mlad, vesel gospod. Ponudbe na upravo lista pod »Majc«.

Trgovski lokal

s stanovanjem, po možnosti z električno razsvetljavo na deželi na prometnem kraju se išče. Ponudbe na upravo pod »Promet«.

Stalaže

za specerijsko trgovino, 4 m dolga, predali za moko, blagajniški puli, se prod. — Ogleda se v skladišču »Balkan«, Ljubljana, Dunajska cesta.

Stanovanje

v mestu ali okolici 1—2 sobi, kuh-nja in pritikline se išče za 1 junij. Ponudbe na upravo pod »Stan 2«.

Najboljši
šivalni stroj
je edino leJosip
Petelinc-a

Griffner in Adler
za rodbino, obrt in industrijo
Ljubljana
Povz. v vsakihi brezplačno. Vrednotna garancija.
Delavnica za popravila
Na voljo. Telefon 918. Na malo

Instrukcije

iz vseh srednješkolskih predmetov daje in pripravlja za malo maturo visokošolac. — Naslov pove iz pri-jaznosti uprava lista.

Abadie

cigaretni papir zopet stalno na zalogi. A. Lampret, Krekov trg 10.

Proda se

stara, dobro ohranjena omara in umivalnik. — Poizve se Wolfova ulica 1/II.

Rožica

išče vrtnarja. Upošteva se le odgo-vori s polnimi imeni. — Ponudbe pod »Vrtnicac« na upravo lista do 1. maja t. l.

Vrtnice

nizke in visokodebelne, v različnih barvah (z imeni), raznovrstno grmi-čevje, leguster za plotove, smrekice, 1 m visoke ter razne sadike (pere-ne) trajnice in letnih cvetic pri-poroča Ivan Šimenc, trgovski vrtnar, Ljubljana, Gradišče 12.

Prispevajte in agi-tirajte za
Tiskovni sklad
„Narodn. Dnevnika“!

Josip Petelinc, Ljubljana

Na veliko! (dla Prečnega spoznanja) ob vodi Na malo!

Priloge potrebne za šivilje, krojače, čevljarje, sadlarje, modre blago, pletenine, lepše robce, ščetke, sušnice, toaletno blago. Telefon 915

„GROM“

CARINSKO POSREDNIŠKI IN ŠPEDIJSKI BUREAU
LJUBLJANA, KOLODVORSKA ULICA 41.

Naslov brzojavkam: Telefon interurban
„GROM“. Štev. 454.

PODRUŽNICE:

Maribor, Jesenice, Rakek.

Obavlja vse v to stroko spadajoče posle najhitreje in pod kulantnimi pogoji.

Zastopniki družbe spalnih voz S. O. E. za ekspresne pošiljke.

P. n. trgovcem na znanje!

Uljudno sporočamo, da je zastopnik naše tvrdke glasovitih „KLJUČ“ nogavic, za Slove-nijo g. Vido Bratovž, Ljubljana Gosposvetska cesta št. 2, kateremu blagovolite poveriti svoja cenjena naročila.

Gradbeno podjetje

Ing. Dukić in drug

Ljubljana, Bohoričeva ul. št. 24

Telefon šte. 560

se priporoča za vsa v to stroko spadajoča dela.